

Sloboda izražavanja – presude Evropskog suda za ljudska prava

Bilten XLVII: PREGLED PRESUDA IZ OKTOBRA – DECEMBRA 2014.

12. januar 2014.

Tokom decembra 2014. Evropski sud za ljudska prava nije odlučivao o predmetima koji se odnose na slobodu izražavanja. Međutim, ustavni i apelacioni sudovi širom Evrope su donijeli sljedeće važne presude:

- **„Pravo na zaborav“**, Amsterdamski sud, predmet br. C/13/569654 / KG ZA 14-960, 18. septembar 2014: osuđeni kriminalci nemaju „pravo da budu zaboravljeni“;
- **Belhadad protiv Girard, Paolini i drugih**, Regionalni sud Pariza (Vijeće za štampu), 17. oktobar 2014: dobra namjera novinara je značila da pogrešno prikazivanje osobe kao teroriste nije bilo kleveta;
- **‘Saint Projet’, ‘Institut du Bon Pasteur’ i drugi protiv De Carolis, Pujadas i drugih**, Regionalni sud Pariza (Vijeće za štampu), 16. oktobar 2014: upotreba skrivene kamere nije značila da novinari ne izvještavaju „dobronamjerno“;
- **Savezni Vrhovni sud Njemačke**, predmet br. VI ZR 490/12, 30. septembar 2014: upotreba nezakonito pribavljenih imejlova je dozvoljena u svrhe izvještavanja.

Sadržaj navedenih predmeta:

- **„Pravo na zaborav“**, Amsterdamski sud, predmet br. C/13/569654 / KG ZA 14-960, 18. septembar 2014: osuđeni kriminalci nemaju „pravo da budu zaboravljeni“;

Ovaj slučaj se odnosio na osuđivanog kriminalca koji je podnio zahtjev *Google*-u da izbriše podatke o njegovoj krivičnoj osudi iz svog indeksa pretraživača. Tužitelj je 2012. prvostepeno osuđen za pokušaj navođenja na atentat, ali je uložio žalbu i dok je čekao njen ishod pušten je iz pritvora. Evidencija o njegovoj osudi je još uvijek bila dostupna na internetu i bila je među prvorangiranim nalazima na *Google*-u prilikom pretrage imena tužitelja. On je zahtijevao da se ovi linkovi uklone sa *Google*-ovog indeksa, ali je *Google* odbio da to uradi. On je potom tužio *Google*.

Amsterdamski sud je razmatrao ovaj slučaj na osnovu nacionalnog zakona o zaštiti podataka, kao i na osnovu odluke Evropskog suda pravde u tzv. slučaju „*Google Španija*“, u kom je utvrđeno da se može zahtijevati od „*Google-a*“ da ukloni linkove koji su „neadekvatni, nebitni ili više nijesu relevantni, ili su pretjerani“. Sud je izričito naglasio da zahtjevi za uklanjanje u ovom slučaju ne uključuju samo osnovno pravo tužitelja na privatnost, već i da treba uzeti u obzir i pravo pretraživača na slobodu informacija, kao i interes korisnika interneta i pružalaca informacija na internetu. Sud je istakao da izvršenje teškog krivičnog djela neminovno ima za posljedicu mnogo (negativnog) publiciteta, te će zajedno sa krivičnom presudom ostati kao relevantna informacija o osobi. Takve informacije se mogu smatrati „pretjeranim“ ili „nepotrebno klevetničkim“ samo u izuzetnim okolnostima. Tužitelj nije u

dovoljnoj mjeri dokazao da su rezultati pretrage bili nebitni, pretjerani ili nepotrebno klevetnički, niti je ukazao na uvjerljiv, legitiman osnov koji bi zahtijevao da Google mora ukloniti linkove. Sud je stoga odbacio zahjev tužitelja.

- **Belhadad protiv Girard, Paolini i drugih**, Regionalni sud Pariza (Vijeće za štampu), 17. oktobar 2014: **dobra namjera novinara je značila da pogrešno prikazivanje osobe kao teroriste nije bilo kleveta;**

U ovom predmetu je riječ o slučaju protiv direktora televizijskog kanala, njegove internet stranice, i novinara štampanog medija, koji je pokrenuo čovjek čija je slika prikazana na televiziji u okviru informativnog priloga o protjerivanju pet islamskih ekstremista. U komentaru koji je pratio informativni prilog se navodi da je čovek proglašen krivim za terorističke napade počinjene u Maroku 1994. godine i da je održavao „redovan kontakt“ sa džihadistima koji su prošli kroz obuku na kampovima u Avganistanu i Pakistanu. Međutim, čovek je bio pogrešno identifikovan i tvrdio da je informativni prilog klevetnički.

Vijeće za štampu Suda je utvrdilo da su objavljene informacije očigledno izazvale štetu po čast ovog čovjeka. Međutim, Vijeće je utvrdio da novinari nisu bili odgovorni za to jer su postupali dobronamjerno. Sud je utvrdio da je cilj informativnog priloga bio legitiman - naime, da izvijesti o protjerivanju ekstremista iz zemlje. Ovo je pitanje od jasnog javnog interesa o kom su novinari imali pravo da izvještavaju. Novinari su imali pravo da vjeruju izvoru informacija, Ministarstvu unutrašnjih poslova, koje je i samo trebalo da provjeri tačnost svog saopštenja za javnost. Prilog je emitovan u posljednjim večernjim vijestima, a novinari nisu morali da sprovedu punu istragu i da provjere sadržaj informacija - posebno jer su te informacije preuzeli od pouzdanog izvora (ministarstva).

- **'Saint Projet', 'Institut du Bon Pasteur' i drugi protiv De Carolis, Pujadas i drugih**, Regionalni sud Pariza (Vijeće za štampu), 16. oktobar 2014: **upotreba skrivene kamere nije značila da novinari ne izvještavaju „dobronamjerno“;**

Ovdje je riječ o slučaju klevete koji su pokrenula lokalna školska i parohijska udruženja protiv novinara televizije koji su emitovali prilog o desničarskim vjerskim grupama. Novinari su se infiltrirali u malu desničarsku vjersku grupu, koja je prikazana kao izuzetno nasilna i rasistička, i koristili su skrivenu kameru za jedan dio priloga. U prilogu se navodi da su rimokatolička udruženja povezana sa ovom malom grupom i sa školom, koja je opisana kao „gnijezdo fašista“. Takođe se navodi da je nastava u ovoj školi „otvoreno antisemitskog karaktera“.

Sud je utvrdio da je prilog bio klevetnički u odnosu na parohiju, školu, i njenog upravnika, koji je prikazan u emisiji bez zamagljenja slike i koji je pogrešno predstavljen kao osnivač škole, dok je on u stvari predsjednik udruženja koje upravlja školom. Međutim, novinari su postupali dobronamjerno. Njihov cilj je bio da informišu javnost o postojanju nasilnih i rasističkih političkih grupa, i o vezama koje mogu postojati između takvih grupa i vjerskih udruženja. Ovo je svakako pitanje od javnog interesa o kom su novinari imali pravo da izvještavaju. Novinari su saslušali obje strane i uključili su intervju sa upravnikom škole kao i sa svještenikom koji je bio učitelj, a još jedan svještenik je bio prisutan među učesnicima u debati u studiju koja je uslijedila nakon emitovanja priloga. Upotreba skrivene kamere nije značila da su novinari postupali zlonamjerno: skrivene kamere su dozvoljene ako su neophodne za otkrivanje legitimnih informacija o pitanju od opšteg javnog interesa koje drugačije ne bi mogle biti otkrivene.

- **Savezni Vrhovni sud Njemačke**, predmet br. VI ZR 490/12, 30. septembar 2014: **upotreba nezakonito pribavljenih imejlova je dozvoljena u svrhe izvještavanja;**

U ovom slučaju je bilo riječi o političaru (*Rainer Speer*), koji je bio na raznim visokim funkcijama u državi Brandenburg između 1994. i 2010. godine, uključujući funkciju ministra finansija, ministra unutrašnjih poslova i državnog kancelara. Njemački list *Bild* je 2009. izvijestio da Speer ima ćerku iz vanbračne veze sa koleginicom i da on ne plaća alimentaciju tom djetetu. Majka devojčice, koja je dijete odgojila sama, umesto od njega, dobila je alimentaciju od države. *Bild* je 2009. primio imejl prepisku između Speer-a i majke djeteta koje je dobijen iz laptopa koji je Speer izgubio. Majka djeteta je optužila Speer-a u imejlovima da im nije obezbijedio podršku, i da je prisiljavanjem nje da se prijavi za finasijsku podršku od države izvršio prevaru socijalnog osiguranja. *Bild* je objavio imejllove i Speer dao ostavku na funkciju ministra. On je tada podnio zahtjev za sudsku zabranu izvještavanja o privatnim imejlovima.

Njemački Savezni Vrhovni sud je utvrdio da je u ovom slučaju pravo javnosti na informisanje imala prednost nad pravom na privatnost. Iako je *Bild* narušio privatnost Speer-a, i iako su objavljeni imejlvi pribavljeni od treće strane na nezakonit način, pravo javnosti na informisanje nadmašilo je pravo tužitelja na privatnost. Speer bio poznati političar i bio je u žiži javnosti. *Bild* je objavio imejllove kako bi dokazao da je Speer znao da njegovo dijete prima alimentaciju od države, iako je i sam trebalo da joj obezbijedi finasijsku podršku. To je značilo da je informacija imala visok nivo „javnog značaja“, pa je objavljivanje imejlva bilo zakonito.

Pripremio: Peter Noorlander, direktor Media Legal Defence Initiative, u saradnji sa HRA

Bilteni se objavljuju u okviru projekta „Podrška razumijevanju novinarske etike i slobode izražavanja“, koji finansira Ambasada Sjedinjenih Američkih Država u Podgorici
